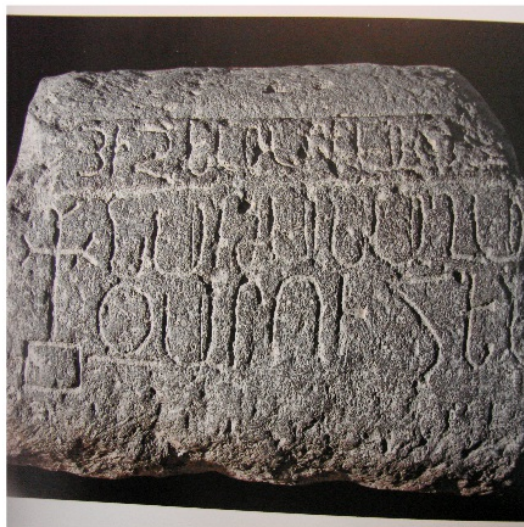

intro : c'est pas sorcier

Avant

Après

origine de l'écriture

**à replacer dans le cadre de
l'histoire arménienne :**

- christianisation**
- conservation de l'identité**

**création de l'alphabet
arménien**

**1er livre arménien (500e anniv)
Erevan capitale mondiale de l'écrit**

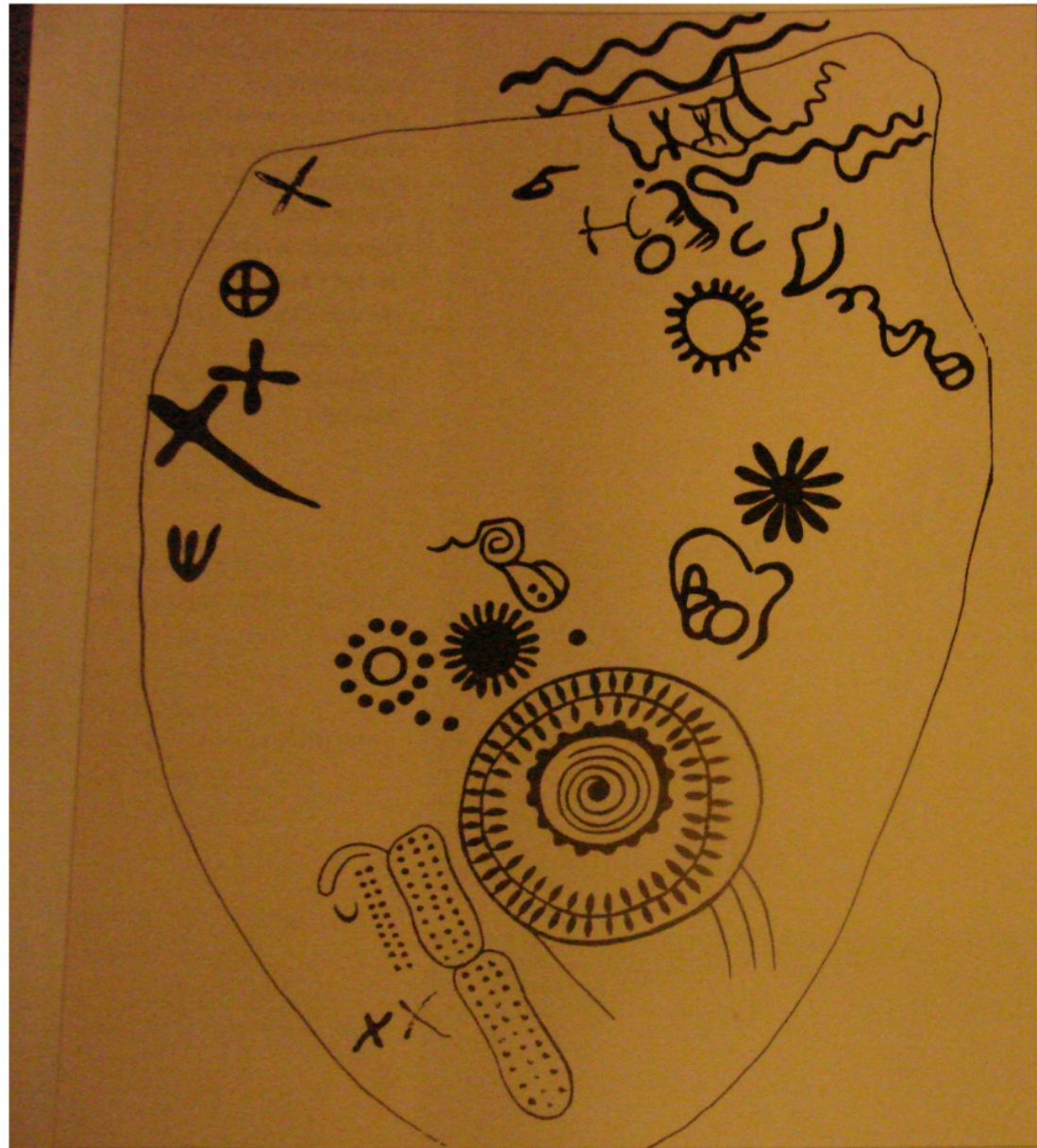

LES CINQ ÉCRITURES DE L'ARMÉNIE

L'Arménie « carrefour des cultures » mérite bien cette appellation : souvent dominée au cours de l'Antiquité, elle s'est vu imposer la langue et l'écriture du vainqueur. Rien d'étonnant, donc, qu'on trouve des documents officiels écrits au moins en cinq écritures différentes depuis les plus anciens pétroglyphes jusqu'à l'invention de l'écriture arménienne au Ve siècle de notre ère par le moine Mesrop Mashtots, qui désirait retraduire les épopées et les mythes arméniens.

Le Caucase étant un creuset de populations et de cultures, l'Arménie n'échappe pas à ces mélanges ethniques et culturels. C'est seulement au VIe siècle

Du Ve au Ier millénaires, des idéogrammes, des hiéroglyphes, des calendriers et des repères de mouvements célestes ont été gravés dans la pierre, comme ici sur un rocher de l'observatoire de Sev-Var.

Ci-dessous, deux tablettes

Ci-contre, borne en arménien
d'Artachès le roi d'Arménie

rupestres, idéogram
dans les écrits de l'ép
médiévaux d'enchar
A ce propos l'a
« Les premiers
dessins ont prob
ainsi qu'autour e

Peintures rupestres astrono-
miques vues du haut de la
montagne Noire à Varténis

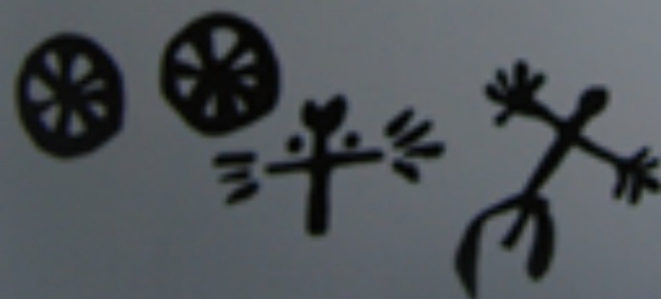
Merveilles d'Arménie

Scène de combat
entre dieu du soleil
et dragon dans les
peintures rupes-
tres (Baydassar,
Oughdassar)

Peinture
rupestre de
dragon
(les monts
Guéghama)

Dieux-hommes
de foudre

es antiques
aux Armé-
ils ne sont
hniques de
fficiels sont
anscrite en

pire perse,
les docu-
ersane est
ens et par-
que parle
es armé-
a période
, sous le
e grec de-
isées aux

lome éta-
rejoindre
ielle, en
tilisé par
s voisins
es diffé-
ion po-
oumis

Épithaphe grecque d'Aelia Maxima et de sa fille Aelia Valentina, peut-être décédées

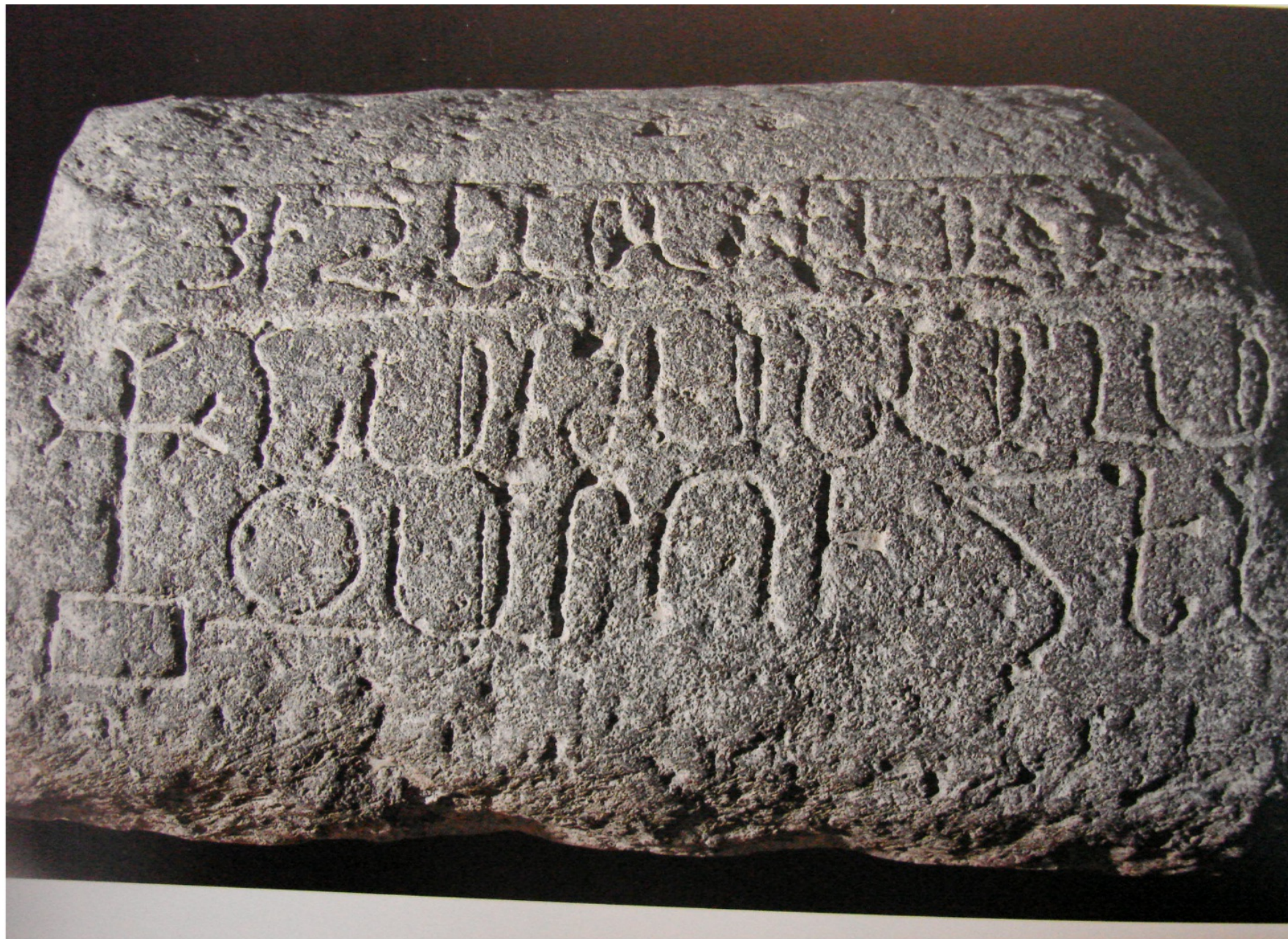
*Ci-dessous, une dédicace latine à Marc-Aurèle
(173-175 ap. J.-C.), faisant allusion aux troupes
présentes en Arménie à cette époque.*

(Musée national d'Histoire de l'Arménie).

(cliché J. Lesage)

Toujours utilisé, l'alphabet arménien fut créé

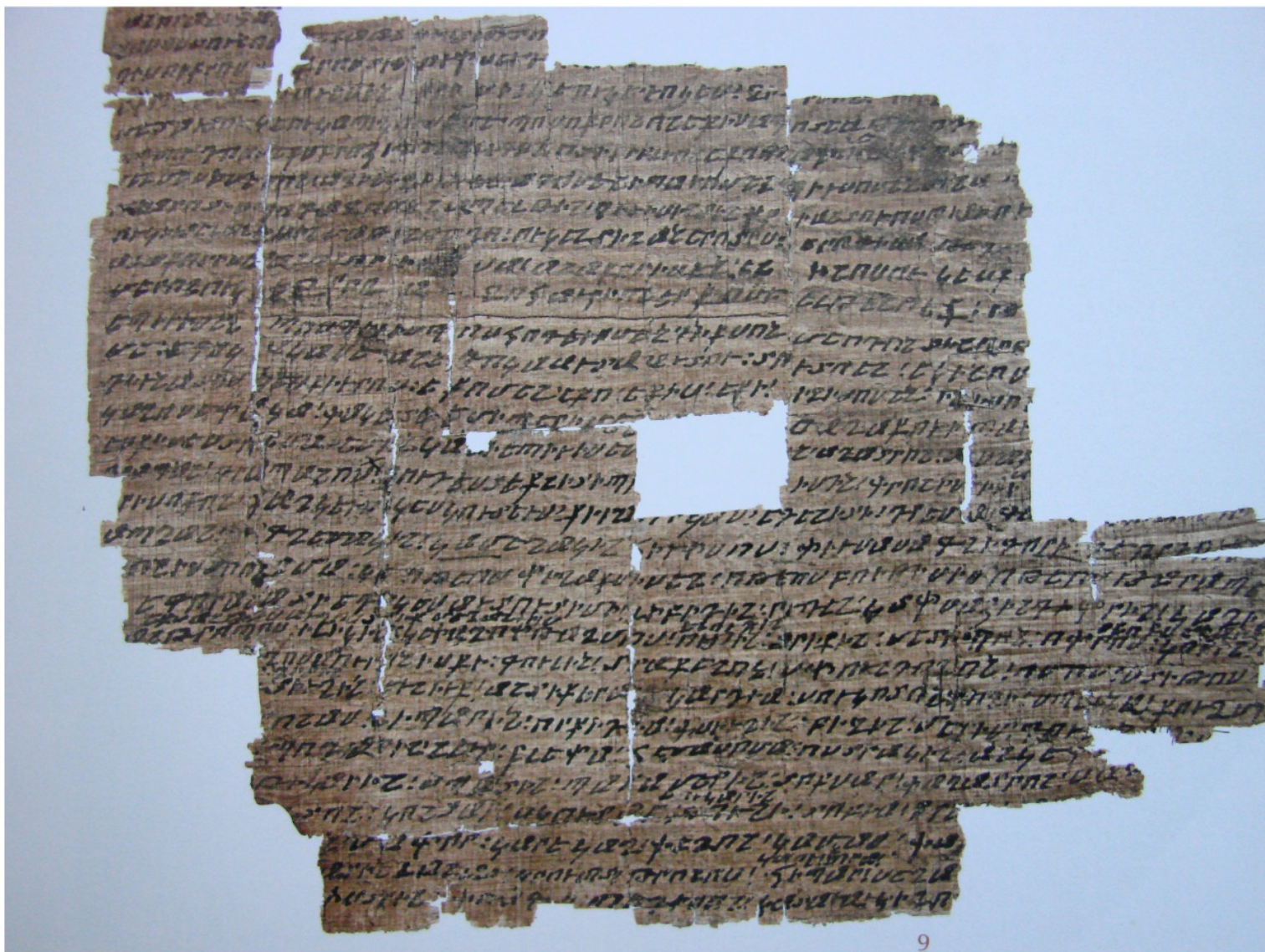
Inscription de Dizak

00)

panakert, Musée d'histoire de l'Artsakh, 4599/134

4.5 Croix avec inscription
(1447)

	Perse	Ugaritique		Perse	Ugaritique
a			r ra		
I			r ru		
u			l la		
k ka			s sa		
k ku			z za		
g ga			š ša		
g gu			qr qra		-
ḥ ḥa			h ha		
č ča		-	ḥ	-	
? ?a			‘	-	
? ?i			š	-	
t ta			‘	-	
t tu			‘	-	
d da			z	-	
d di			š	-	
d du			ž	-	
q qa			m ma		
p pa			m mī		
b ba			m mū		
f fa		-	y ya		
n na			w wa		-
n nū			w wī		-

Լաբիանոս

Չ զաւծարոյս Լաբիանոսի .
 Չ որասացէալէ Կանդիւհաց .
 Եւ Կախարդաց . Կաղանդաց .

Լաբիանոս ծառայ
 յի քի . Չ Կախի ք
 ացի : Չ զգաւ Տ
 Ելէսացի : Չ ուսէ

Թանսի որդի : Չ սուս Տաւր
 Իմոյ եղէսիայ : Եւ Լմարիմոյկ
 Ղաւդիայ : Չ որ ժամ ծնայ յե
 որոյալ յեմաւրիմոյ . ծնող ք
 Իմսկ իրեցիս զ Իսուսու մեկ ծ
 առայ յու թիկոնց : Եւ Լուսայ
 զամարուէսոս . Լ զ Կախարդա
 Կանդիրս : Եւ Լեղէսուաւ Եւ ք
 աւս զսիմոն . Լ զսա քոյր . Լ զ Կ

 Cultate deo
 adiutori nro:
 iubilate deo
 iacob.
 Sumite
 psalterium
 et date tympanum: psalterium iu-
 cundum cum cythara.
 Bannate in neomenia tube
 in signi die sollempnitatis
 una preceptum in israel.
 Quia in dicitur deo iacob
 testimonium ioseph posuit illi
 cum eiret de terra egypti mul-

tum nostrum.
 Recordatus est quoniam pulvis
 sumus: homo sicut fenem dies eius
 tanquam flos agri sic efflorescit.
 Quoniam spiritus pertransibit in
 illo et non subleat: et non cognoscat
 amplius locum suum.
 Quia dericordia autem domini ab eter-
 no: et usque in eternum super iuven-
 tes eius.
 Et iusticia illius in filios filiorum:
 his qui seruant testamentum eius.
 Et memores sunt mandatorum

Բարեկամաց ընդ մուծ զստուան իւր խառնէ ք
 կնքեցին զանձինս. և ոչ ծանեան զայս ք
 Եւ եւթ միանգամայն առաւ տնցի
 ստուերս մահուէ. Եւ եւթ իմիտ
 առնուցու զխոռովունի ստուերացմհու ք
 Թեթևագոյնէ իվը ջուրցն երեսացվոր
 ծանեացնմասն նց իվը երկրի երեսցն
 տունկ նց իվը ցամաք երկրի. զի զանձանո
 ցնկորդոյն յափշտակեցին ք Ընդդէմ յիշա
 տակեցան նմա մեղք ք Իրբն զմառախուղ
 ցողոյ եղև անյայտ. հատուցի նմա որինչ
 ափարն ք Խորտակեցն անանիրաւ հան
 գոյն փայտի անբժըշկականի. զի ամլոյն
 բարի ոչ արար և ամուրոյն ոչ ողորմեցաւ ք
 սրտմտուծք կոր ծանեաց զտկարս ք Եւ Բէ
 պէտ յարեցէ մի հաւատաւացի կենց իւրոց ք
 Հիւանդացեալ և միակնկալցի ողջա
 նալոյ. այլ անկցի ախտել. զի զբազումս
 շարշաւեաց բարձրուծին նր ք Թարջա
 մեցն իբրեզբան շար խտաւծն. և ամիբն
 ք զհասկ ք քնն անկեալ եցաւ զնոյ ք Լճա
 Թէ տիցէ դք որասիցէ զննն ստա խօսել

[illegible]

դիցի զբանս իմ յոչ եւ չ: Կրկնեալ
Հրեշտակ: Բարեկամս: Կարեւորս ասի:
սկարդ առաւել եւ չեցի ահա առ
իմմանի որ առանի զամբ եւ չ'եբար
յոան: Լի ոչ կարծեացի թէ գուցի
յապաղուծն հեկեցե՞ր: յոյ՛ր վկայող եկե
ցի դարբանակալ լի առ իմմանի:
Ձեւորդ լիեցի ծարդ արդար առաւել
ուն: Կամ ո՞վ աբեւացի զան ճեխը թիան
անցածնայ: Ձեւ եւ լի լուսնի հրամայ
եացի եւ չ'սագի: Խառնեղ ոչ լի
առաւելե՞ր: Եւ լի ծարդ երբ
որդի ծանոց ուղի: Կրկնեալ Հրեշտակ: Գոհ ասի:
ն' ծանոցեալ իմ ծարդ

[illegible]

9 ԲԻԳՈՐ

ոց: ՆԻԼԻՍ ԲՈՐԱՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԻՍ - ՀԵՌ
ՈՅ ՈՒԳԵԱՂԷԻՆ ԶԱՐ

9 ԲԻՉԵԼ

ԷՊՈՒՐԱՆՍ ԻՍԲՆԱԿԻ
ԱՎԿԱԷՆ - ԵԱԳՈՐԳՍ
ԴՅԱԿԷՊՈՒ ԻՍԲՆԱԿԻ

3 ՆԵՐԵԱՆ

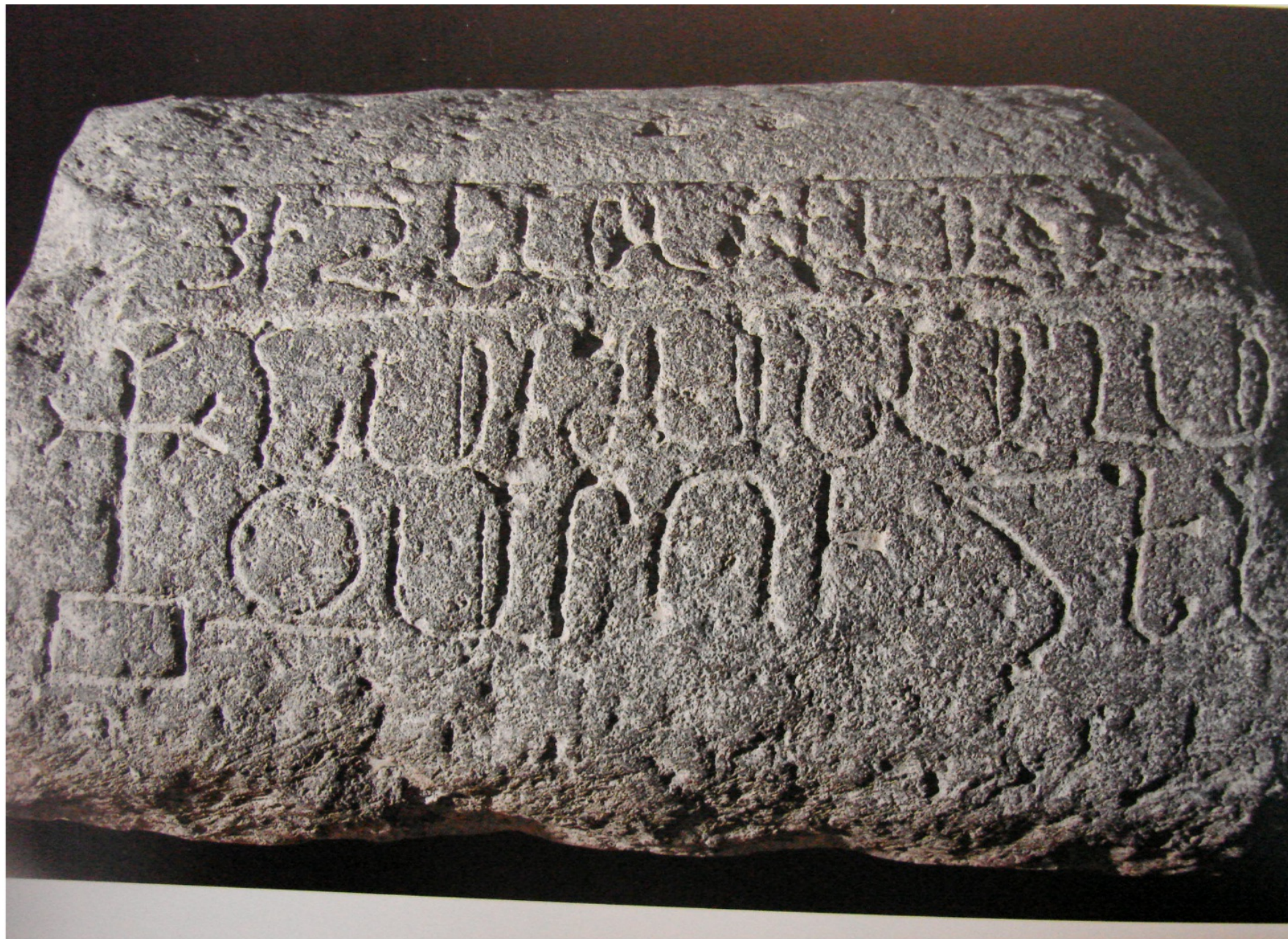
ԱՎԿԱՅՆ յԻՆԱՄԱԿ
ԻՆՁԵԻԾՆ ՈՂԱԳԻՄ

ԲԱՄԵՆԱՐ

ՈՅԷԶԱՐ ԱԿԱԳՈՐԺ
ԿԱՐԴԱՐ յԻՆԵՍԺԻԺ

3 ԻՆԵԱՅ

ԱՌՔԱՆ ԶԵՆ ԵԻԶԾՆ
ՈՂԱՆ ԻՍԷՄԾՆԲՈՐՈՐ

PHABETS

ODESSIAN 5-1st CENT. BC SINAI	MESROBIAN 406 AD.-PRESENT	NAME	PHONETIC VALUE
ARMENIA			
Ա	Ա	Ā	ā as in art
Բ	Բ	B	b as in bag
Գ	Գ	G	g as in gas
Դ	Դ	D	d as in dog
Ե	Ե	E	e as in bed
Զ	Զ	Z	z as in zoo
Ը	Ը	Ē	ē as in end
Թ	Թ	Ŭ	ū as in urn
Ժ	Ժ	T	t as in top
Ի	Ի	ZH	zh as in azure
Լ	Լ	Ē	ē as in eve
Լ	Լ	L	l as in lamp
Վ	Վ	Kh	kh as in arabic Khan
Տ	Տ	Tz	tz as in tar
Կ	Կ	K	k as in kite
Հ	Հ	H	h as in hot
Չ	Չ	Dz	dz as in adze
Շ	Շ	Ch	ch as in arabic ghaz
Ճ	Ճ	Dg	dg as in edge
Մ	Մ	M	m as in man
Յ	Յ	He	h as in horse
Ն	Ն	N	n as in new
Շ	Շ	Sh	sh as in shy
Վ	Վ	V	v as in volt
Օ	Օ	Ō	ō as in ore
Չ	Չ	Ch	ch as in child
Ք	Ք	P	p as in sport
Ջ	Ջ	J	j as in junk
Ր	Ր	R	r as in bravo
Ս	Ս	S	s as in sun
Վ	Վ	V	v as in vote
Տ	Տ	T	t as in skate
Ր	Ր	R	r as in arm
Տ	Տ	Ts	ts as in taste
Վ	Վ	W	w as in work
Փ	Փ	P	p as in park
Ք	Ք	Q	q as in quick
Օ	Օ	Ō	ō as in old
Ֆ	Ֆ	F	f as in fat
ՈՒ	ՈՒ	Ū	ū as in food
ԵՒ	ԵՒ	Y	y as in yes

iiJi

Nom :

Numéroter par ordre chronologique

☐☐☐☐☐☐

Inscrire sous chaque image sa description

Dessin préhistorique ; 1er livre arménien ; papyrus arménien ; Hiéroglyphes ; Inscription Ourartienne ; Enluminure ; écriture notrgir ;
écriture bolorgir

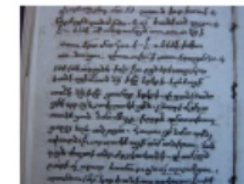
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Arménie : La mémoire d'un peuple - 2013

histoire : 3'41 - 6'12

l'écrit : invention alphabet 9' - 12'

l'alphabet memoire sculpteur 14'57 - 16'

l'évolution :maj min 19'26 - 21'

l'attachement à l'alphabet 28' (identite)

manuscrit (+ grd + petit) 7'11 - 8'22

manuscrit : enluminure du 7è 13'32

manuscrit restauration 17'54

manuscrit decoration (vas - cilicie) 23'38 - 29'

celebration du livre Matenadaran

